
FORSLAG TIL ET DANSK VIDENSCENTER FOR ALTERNATIV BEHANDLING

Lægevidenskabelige selskaber (LVS) og Danske Patienter foreslår hermed, at der etableres et nationalt videnscenter for alternativ behandling i Danmark. Centret skal sikre patienter og sundhedspersoner bedre adgang til forskningsbaseret viden og rådgivning om alternativ behandling. Det skal styrke patientsikkerheden og patienters tryghed gennem deres behandling.

Mere end halvdelen af den danske befolkning har på et tidspunkt i deres liv søgt en form for alternativ behandlingⁱ. Patienter bruger typisk alternativ behandling som supplement til den konventionelle behandling, fordi de ønsker lindring, og fordi det styrker følelsen af selv at kunne gøre nogetⁱⁱ.

Otte ud af 10 danskere angiver, at de gerne vil kunne diskutere alternativ behandling med deres læge, hvis de bliver alvorligt syge. Men samtidig er det kun hver femte, som tror, at personalet i sundhedsvæsenet er villige til at tale om detⁱⁱⁱ. Den opfattelse beror blandt andet på, at mange læger føler sig på usikker grund, når det kommer til alternativ behandling, fordi der oftest er en spinkel eller manglende evidensbaseret viden om effekter og bivirkninger.

Mange patienter finder information om alternative behandlingsformer gennem tvivlsomme kilder, når de afsøger mulighederne. Det skaber usikkerhed og kan i værste tilfælde være direkte farligt, hvis fx naturlægemidler interagerer med lægeordineret behandling, eller hvis patienterne på et forkert grundlag fravælger konventionel behandling i den tro, at de kan forvente resultater fra alternativ behandling, der ikke er belæg for.

Patienter har brug for, at læger indgår i åben dialog om de emner, der har betydning for patientens helbred. Det gælder også for alternativ behandling, hvor patienter ønsker, at lægen lytter til patientens overvejelser om og oplevelser med alternativ behandling – og når der er viden til rådighed - er med til at vejlede patienten, herunder om der er grund til at fraråde en alternativ behandling. Derfor er det vigtigt, at både læger og patienter har let adgang til objektiv viden om alternativ behandling.

Danske Patienter og LVS anbefaler, at der etableres et statsligt finansieret uafhængigt videnscenter for alternativ behandling. Formålet er ikke at hæmme eller fremme brug af alternativ behandling, men at sikre patienter og sundhedspersoner adgang til forskningsbaseret viden og rådgivning om alternative behandlinger.

OPGAVER

- **Indsamling, vurdering og formidling af information**
Videnscentret skal samle, vurdere og formidle information om forskellige behandlingsformer, så læger og patienter har en samlet indgang til relevant viden.
- **Rådgivning af myndigheder, politikere, læger og patienter**
Videnscentret skal af egen drift eller på opfordring udtale sig i spørgsmål om alternativ behandling, når der er konkret anledning hertil.
- **Forskning**
Videnscentret skal råde over midler, som kan afsættes til via forskning at afsøge og dokumentere mulige effekter og risici ved behandlinger, der i dag betegnes som alternative.

ORGANISERING

Vi anbefaler, at man kigger til Norge for inspiration til dimensionering, hvor man inden for rammen af 10 mio. kr. har etableret et norsk videnscenter om alternativ behandling NAFKAM (bilag 1). NAFKAM har styrket vidensgrundlaget for og oplysningen om alternativ behandling til sundhedspersoner og patienter Norge. Vi foreslår, at man etablerer et videnscenter for alternativ behandling i Danmark ud fra følgende principper:

- **Centret organiserer sig i et tæt samarbejde med relevante organisationer.**
Centret indgår eksempelvis i et samarbejde med NAFKAM med henblik på at skabe synergier. Danmark og Norge ligner hinanden kulturelt og har sammenlignelige strukturer inden for sundhedsområdet. Deling af viden om anvendelse, kommunikation og efterspørgsel vil derfor i høj grad kunne skabe synergier mellem de to videnscentre - ligesom et tæt samarbejde omkring vidensgenerering vil sikre effektiv udnyttelse af forskningsressourcerne.
- **Centret forankres i et forskningsmiljø.**
Centret forankres i relation til et universitet med et fagligt miljø omkring alternativ behandling. Vi anbefaler, at det forankres i sammenhæng med et fakultet, som har en bred forskningsmetodisk tilgang. Det kunne være eksempelvis være under Folkesundhedsvidenskab eller Samfundsmedicin.
- **Centrets bemannes med både forsknings-, implementerings- og kommunikationskompetencer.**
Centret ledes af en person med forskningskompetencer. Der tilknyttes forskere/ph.d.-studerende og personer med stærke kompetencer inden for forskellige former for implementeringsindsatser og kommunikation. Det skal fremme, at implementering faciliteres og sikre, at viden kommer bredt ud og gøres let tilgængelig for både fagfolk og patienter - og at centret formår at gøre sig synlig for relevante interessenter.
- **Centret etableres med en bestyrelse, som sætter retningen for centrets virke.**
Lægevidenskabelige selskaber og Danske Patienter udgør formandsskabet i bestyrelsen (evt. ved at beklæde formandsposten på skift) for at skabe et stærkt bånd mellem centrets aktiviteter og de faglige miljøer og til patient - pårørende/foreningerne, hvis medlemmer efterspørger og skal anvende viden om alternativ behandling.

Organisering og finansiering

Nationalt forskningscenter inden for komplementær og alternativ medicin (NAFKAM) er Norges nationale forskningscenter om alternativ behandling. Centeret blev oprettet i 2000, og er fagligt og administrativt tilknyttet Institut for Samfundsmedicin ved det sundhedsvidenskabelige fakultet i Tromsø. NAFKAM finansieres af det norske Helse- og omsorgsdepartement med et gennemsnitligt tilskud på ca. 12-14 millioner NOK årligt (siden 2009). Derudover kan centeret frit søge finansiering fra eksterne aktører.

Videnscentrets opgaver

NAFKAM tæller ca. 6 forskere og 14 deltidsansatte, som har til opgave at:

- Bidrage til evidensbaseret viden om alternativ behandling og komplementær medicin, herunder udføre og koordinere forskning. NAFKAM har publiceret 265 videnskabelige artikler siden etableringen.
- Tilbyde neutral og evidensbaseret information og derigennem udbrede information om både effekter og bivirkninger af alternativ behandling og komplementær medicin i Norge.
- Overvåge markedet for nye behandlingstendenser, som kan være til fare for patientsikkerheden og advare sundhedsmyndighederne ved fund af disse.

NAFKAMs information er baseret på egen forskning samt samarbejder på tværs af flere universiteter og forskningscentre. I 2008 blev NAFKAM valgt som WHO's første samarbejdscenter i Nordeuropa inden for alternativ medicin og har derved opnået høj international forskningsstatus. Formålet med NAFKAM er hverken at hæmme eller fremme brugen af alternativ behandling, men at levere objektiv information, som patienter kan drøfte med egen læge, så der kan træffes trygge valg i fællesskab. NAFKAM fokuserer på samarbejde med både læge- og patientforeninger, og samarbejde med læger er centralt i alle projekter på centeret. NAFKAM efterstræber faglig uafhængighed og lav grad af politisk styring i sit arbejde.

Målgruppe og besøgstal

Centrets målgruppe er:

- Den almene norske borger, der er interesseret i alternativ behandling eller patienten, der ønsker at afsøge diverse behandlingsmuligheder.
- Fagfolk, som kan bruge NAFKAMs forskning til baggrund for vejledning.

NAFKAM har i løbet af 2015-2019:

- Modtaget 552 henvendelser telefonisk og på mail.
- Kommet med 17 officielle udmeldinger og råd til regeringen.
- Gennemført 6 nationale spørgeskemaundersøgelser om brugen af alternative behandlinger og medicin i den norske befolkning.
- Haft over 3 millioner sidevisninger på deres hjemmeside.

ⁱ Ekholm, O. et al. (2018): *Alternativ behandling. Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017*. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

ⁱⁱ Kræftens Bekæmpelse (2017): *Kræftpatienters behov og oplevelser med sundhedsvæsenet under udredning og behandling*.

ⁱⁱⁱ TrygFonden og Mandag Morgen (2016): *Sundhedsvæsenet ifølge danskerne*.